

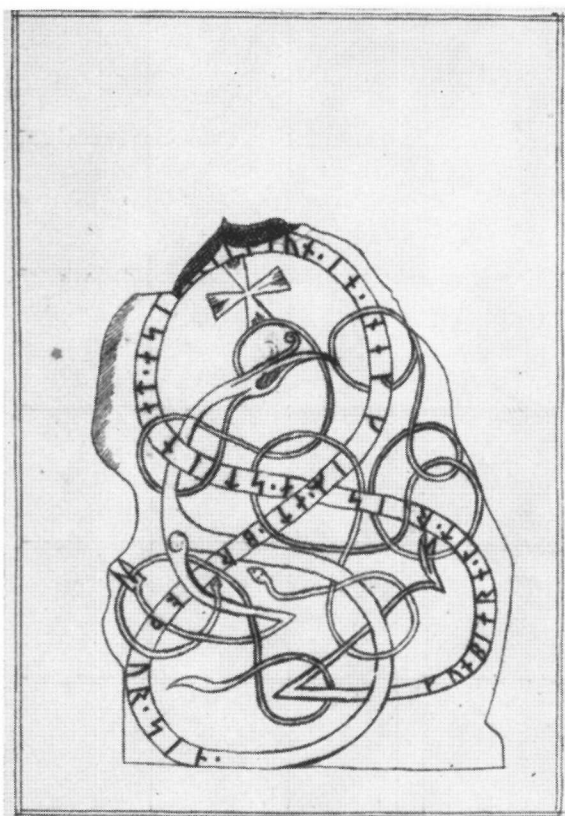

Fig. 36. U 950. Myrby, Danmarks sn.
Efter teckning av Rhezelius.

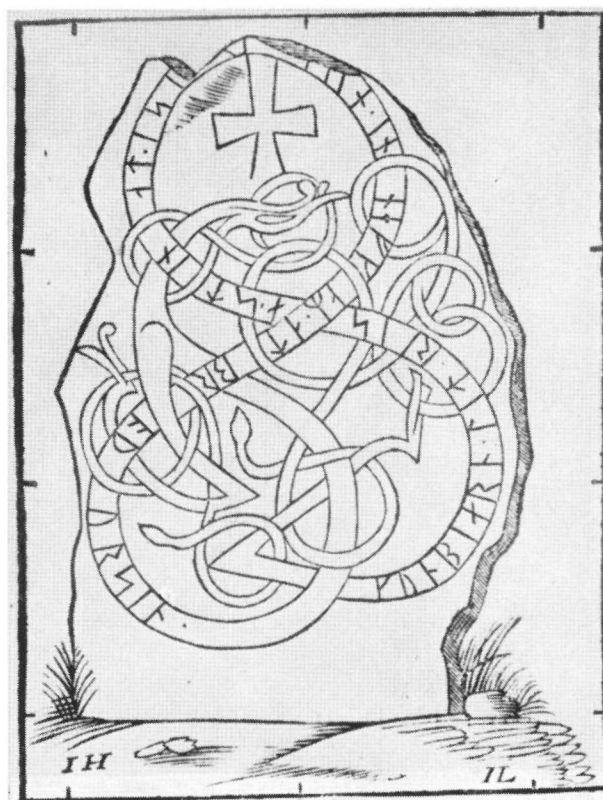

Fig. 37. U 950. Myrby, Danmarks sn.
Efter B 412.

Om namnet *Gunnbiörn* se Sö 278. Mansnamnet *Næfgæirr* är sällsynt. Det är endast känt från ytterligare ett par uppländska inskrifter: L 139 Gista, Bälunge sn, och L 257 Buringe, Vendels sn.

Runstenen är enligt Brate ristad av Öpir. Detta är möjligt. Ornamentiken är densamma som i flera av Öpirs signerade ristningar. Men ristningstekniken är mera vårdad än som brukar vara fallet hos honom, och detsamma gäller även om runornas former.

951. Säby, Danmarks sn.

Pl. 17.

Litteratur: B 405, L 215, D 1:190. J. Bureus, Fa 6 s. 196 n:r 156 (Rhezelius), Fa 5 n:r 83, Fa 1 s. 20; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta Uplandica per Thiundiam (1710), s. 152, 305; O. Celsius, Svenska runstenar (F m 60) 1, s. 89; R. Dybeck, Reseberättelse 1863; UFT h. 7 (1878), s. 37; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 117; Fornminnesinventering i Danmarks sn 1937—38 (G. A. Hellman m. fl., ATA).

Äldre avbildningar: J. Bureus, kopparstick (F f 6 n:r 39); J. Leitz (och J. Hadorph), träsnitt (i Peringskiöld a. a. och B 405); Dybeck (D 1:190).

Runstenen står 200 m. V om mangårdsbyggnaden i Säby, 50 m. S om Säby kvarn, 5 m. S om västra utfartsvägen. Den är ristad på två sidor. — Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Upsala» och på kartan för fornminnesinventeringen 1937—38 (ATA).

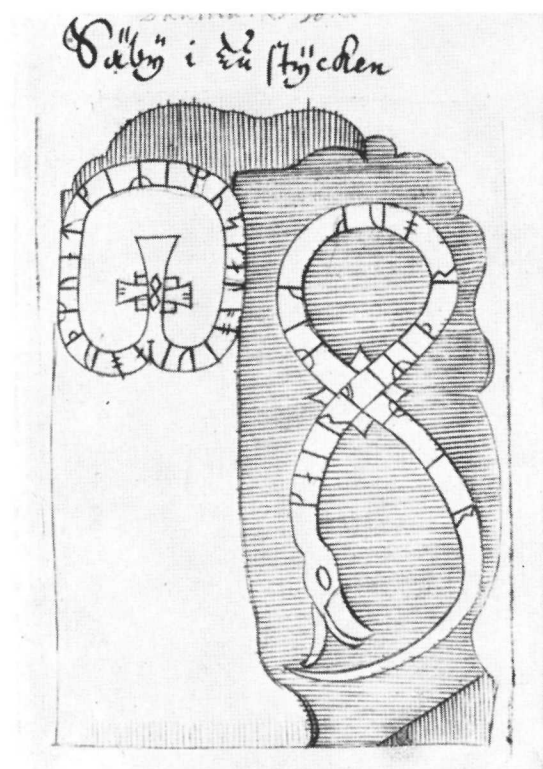

Fig. 38. U 951. Säby, Danmarks sn.
Efter kopparstick av Bureus.

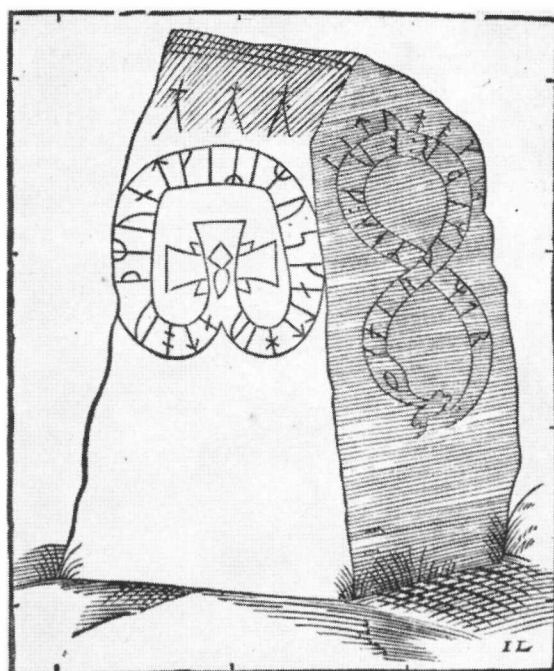

Fig. 39. U 951. Säby, Danmarks sn.
Efter B 405.

Inskriften på stenen är, i likhet med den föregående, upptecknad av Rhezelius: »Widh Säby i Danmark» (F a 6). Bureus anger (i F a 5): »Säby. I tu stycken», vilken senare felaktiga uppgift visar, att han icke själv har sett stenen. — *Ransakningarna*: »Säfbý weed Byn enn steen påskrifwen». — Peringskiöld (1710): »Säby Runestenen i Danmarckz Sokn, stående nedan byn emot gärdet, är på två sidor vthhuggen» (B 405: »Säby»; L 215: »Säby gärde»). — Dybeck fann runstenen liggande »i sluttningen af Säbyhöjden, nära vägen mellan landsvägen och gården». D 1:190: »En ovuligt runhuggen sten. Ligger i nordvestra sluttningen af den höjd, hwar på Säby är. Många hedna grafminnen deromkring.» Beskrivningen till Geologiska kartbladet »Upsala» uppger två runstenar vid Säby: en »W vid Säby» och en »på gärdet mellan Säby och Gnista, B 405, L 215». Såvida icke den senare uppgiften (trots identifieringen med B 405, L 215) avser en f. ö. alldeles okänd runsten, torde det här vara fråga om en och samma sten.

Röd granit. Stenen är ristad på två sidor. Sidan A är plan och slät, sidan B mera ojämn. Över B i ett annat plan tre kors. Ristningen är ganska djupt och jämnt huggen, med rundad botten i linjerna. Höjd 1,31 m., bredd sidan A 0,59 m., sidan B 0,69 m.

Inskrift (med det inom [] tillagt efter äldre läsningar):

A: kairkirip- r : ouk : kirmar litu : ha[ku]a
5 10 15 20 25

B: at oupmunt kirmr : skalt hiu
30 35 40 45 50

Gæirfriðr (?) ok Gæirmarr letu haggva at Auðmund. Grímr skald hio.

»Gerfrid (?) och Germar läto hugga efter Ödmund. Grim skald högg.»

Till läsningen: Intet sk vid inskrifternas början eller slut. 1 **k** är icke stunget; icke heller 15, 39 **k**. 5 **k** är tydligt; mer än en bst kan ej spåras. Av r. 10 finns endast nedre delen av en stav; ytan är här skadad med runans övre del. F. ö. är första namnet klart. Även det andra är säkert. Därmed är utrymmet inom runslingan slut. De återstående två orden stå upptill över runslingans övre ögla. Av r. 27 finns endast en rest av hst kvar. Ytan är här skadad. Av följande runa finns ett tydligt böjt streck i behåll, tydligen bst i ett **u**. V. bst i 31 **t** är osäker. 32 **o** är tydligt. Bst:s övre del i 33 **u** är osäker. Intet sk efter 38 **t** och 49 **t**. F. ö. är denna del av inskriften fullt tydlig.

Rhezeliu (F a 6): **kairfiripr : ouk : kirmor**; r. 21—29 saknas; **a oupmynt kirimu : skalp oiul**. — B 405: **A : kairkiripr : ouk : kirmtr litu hok- a**; **B : at oupmunt kirimu : skalt hiu**. — Dybeck: **A : kairkiripr : ouk : kirmar litu ho - ua**; **B : at oupmunt : kirmr skalt hiu**.

Ett namn *Gæirfriðr* är endast känt från denna inskrift. Det är sannolikt ett kvinnonamn, identiskt med isl. *Geirriðr*, varav spridda belägg finnas från landnamstiden ända till 1400-talet. — Även *Gæirmarr* är sällsynt; ännu ett belägg finnes, på runstenen L 1048 Hedsunda kyrka (Gästrikland). — Om mansnamnet *Auðmundr* se Sö 209 och U 598. — Eftersom kvinnonamnet står före mansnamnet, är Gerfrid sannolikt moder till Germar. Runstenen är i så fall rest över Ödmund av hans efterlevande hustru Gerfrid och hans son Germar.

Om namnet *Grimr* se U 162. Ordet *skald* förekommer som tillnamn på tvenne runmästare: *Grimr skald* U 951, sannolikt även U 916, och *Þorbiörn skald* U 29 och U 532. Dessutom möter det som tillnamn i en västgötsk inskrift: *Uddr skald* Vg 4. *Skald* har väl utan tvivel i dessa fall haft samma betydelse som i den västnordiska litteraturen: en man som idkar diktkonsten, särskilt i dess konstnäsliga former. Det är ett säkert vittnesbörd om att sådana yrkesdiktare funnits i vårt land under vikingatiden. Mindre visst är att deras diktning har varit av alldeles samma slag som vi känna från den norsk-isländska skaldepoesien. Tydligen har *skald* varit ett hedersnamn.

Som runristare har Grim skald icke varit särskilt framstående. Hans ornamentik är efter uppländska förhållanden mycket enkel, och hans stavning vittnar icke om någon större vana vid att använda skrift.

952. Sällinge, Danmarks sn.

Litteratur: B 404^a, L 210. J. Bureus, F a 6 s. 73 n:r 135 (Bureus' egen uppteckning), F a 10:2 n:r 39, F a 5 n:r 82, F a 1 s. 20; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta Uplandica per Thiundiam (1710), s. 298; O. Celsius, Svenska runstenar (F m 60) 1, s. 84; UFT h. 7 (1878), s. 36; E. Brate och S. Bugge, Runverser (ATS 10:1), s. 49.

Avbildningar: J. Bureus, teckning (F a 10:2 n:r 39), kopparstick (F f 6 n:r 38); J. Rhezeliu, teckning (F 12 n:r 8); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiöld a. a. och B 404).

Runstenen, som numera är förkommen, fanns enligt Bureus »Vidh Seling i Danmark» (F a 6, F a 10:2, F a 5). — *Ransakningarna*: »Emellan Bärby och Sällinge enn steen omkull påskrifwen.» — Peringskiöld (1710): »Emellan Bärby och Sällinge finnes en kulliggande Sten med gammal Skrift uppå» (B 404: »Bärby»; L 510: »Sällinge, vid vägen till Bärby»). — Celsius synes icke själv ha granskat inskriften. Stenen har förgäves sökts såväl av Dybeck som vid fornminnesinventeringen 1937—38 och runstensinventeringen 1942.

Höjd omkr. 2,20 m., bredd omkr. 0,95 m.